

БЕСЕДА ЗА ДАН ПОЗОРИШТА, 28. МАРТ 2018. ГОДИНЕ

Јуче је био Светски дан позоришта. Српско народно позориште данас, 28. марта, обележава свој Дан позоришта. То је био дан када су Јован Јовановић Змај (један од највећих лиричара српског романтизма) и Стеван Брановачки (српски правник, политичар, градоначелник Новог Сада и председник Матице српске) упутили позив грађанима да својим прилозима помогну отварање народног позоришта. Исте, 1861. године је основано Друштво за СНП, чији је први председник био управо Брановачки. Међу оснивачима, наравно, за СНП најважнији, био је Јован Ђорђевић, претходно секретар Матице српске, уредник *Летописа*, а потом управник СНП-а, али и аутор текста српске химне коју данас поново певамо, „Боже правде“.

Било је потребно да се удруже један песник, један политичар и један културни радник, Српска читаоница, Матица српска и српски народ како би се покренуло позориште, које је било народно и српско, и које је то остало и сада, у својој 157. сезони.

Позориште је имало и треба и даље да има кључну позицију у националној култури, јер се кроз њега рефлектује не само наша садашњост, већ и наша прошлост, али од њега зависи и наша будућност. Позориште је, знамо, временска уметност, ипак је много више од одраза стварности, или онога што је било, односно од онога што верујемо да ће бити.

Позориште не чине само кулисе, костими, завесе и рефлектори, него и људи, велики број њих, са различитим занимањима – креативним, продуктивним, техничким, или уметничким – од тог потенцијала зависи будућност сваког позоришта, па и Српског народног позоришта, а то је чињеница која је занемаривана током забране запошљавања, када су смањиване плате, чак и сада, са ограничавањем броја запослених, са недовољним средствима за продукцију.

Овом приликом ми награђујемо и похваљујемо само мањи део оних који су својим залагањима обогатили позоришни живот између два Дана позоришта.

Српско народно позориште је било и треба да буде установа културе од националног значаја. Тај значај не сме да се превиђа, нити укида, законом или неким уредбама. Он је историјски, дакле доказан и доказив, иза њега је више од једног и по века. Зато институције, националне и уметничке, попут СНП-а, не смеју да се изједначавају са којекаквим трупима, „ад хок“ групама и слично, како би се узео неки динар на пројектима. То би требало да знају и све новоосноване фондације и да рачунају на нас, не само у расподели средстава, већ и у креирању програма. Не може се замислити ниједна европска престоница културе без позоришта. Нису у питању само просторни капацитети, али су и те како важни, него и уметнички потенцијал који Српско народно позориште, несумњиво, има.

О том потенцијалу сведоче и новопримљени чланови. Запослили смо неколико нових глумаца, две оперске певачице, две балерине... неколико људи у Техници... ако се реши проблем бенефицираног радног стажа, моћи ће озбиљније да се освежи балетски ансамбл, за годину или две ће се то десити и у Хору СНП-а, јер је део хориста пред пензијом.

Српско народно позориште одувек сарађује са другим националним позориштима. Сада смо ту сарадњу обновили и подigli на виши ниво. Најпре, у питању је сарадња са Народним позориштем из Београда. Сваког месеца размењујемо гостовања представа, али сарађујемо и на другим основама. Планирамо заједничке премијере.

Потписали смо протокол о сарадњи са Народним позориштем Републике Српске. Ускоро ћемо прецизирати неке конкретне видове сарадње.

Потписали смо споразуме са Народним позориштем у Нишу, Народним позориштем у Суботици, као и са НП Приштина, са седиштем у Грачаници. Ускоро ћемо имати и копродукције са њима.

Са Хрватским народним казалиштем из Осијека намеравамо да потпишемо протокол о сарадњи, имајући у виду историјске везе: од 1928. до 1934. године, наша позоришта су била спојена у једно – Новосадско-осијечко позориште.

СНП је већ гостовало са једном представом у Осијеку, овог лета ће поново, у оквиру Осијечког културног љета, са „Виолинистом на

крову“. Намеравамо да интензивирамо сарадњу са оперским јединицама наше две куће.

Недостаје нам још оперских солиста, као и балетских солиста, за очување тзв. гвозденог репертоара. Без ових уметника није могуће одржати високе стандарде које захтева оперски, односно балетски репертоар.

Формирали смо Уметнички савет који је, пре свега, законска обавеза, али и додатна контрола квалитета. Састављен је на предлог управника, али и директора уметничких јединица.

Амбициозније него раније, започели смо ову сезону са већим бројем премијера. На свим сценама су поставке нових комада, тако да су ангажовани сви, а посебно је интензивиран рад наших мајсторских радионица за израду костима, сценографије, реквизите и свега што је потребно за представу. У овом сегменту, техничком, осећају се највећи недостаци кадрова, јер је много њих пензионисано, или напустило Позориште у потрази за боље плаћеним пословима, а нових запошљавања је мало. Постоје заинтересовани млади људи, али је потребно извесно време за њихово оспособљавање.

И све то да би Нови Сад био, као некада, „легло позоришне књижевности и глумачке уметности у Срба“, како је то својевремено приметио Лаза Костић, а Српско народно позориште поново постало *мезимче*. Тако су му тепали пре 157 година, када се родило, тако је било у деценијама које су уследиле. Како ће бити у годинама које су пред нама, видећемо, само да не буде *пасторче*. Српско народно позориште се никад није одродило од свог рода и народа, било је и остало њему у корист и на понос!

др Зоран Ђерић, управник

Српско народно позориште, Нови Сад

28. марта 2018.